

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

SOCIALINIŲ EMOCINIŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMO BŪKLĖ LIETUVOS SAVIVALDYBĖSE *Švietimo stebėsenos tyrimas*

Prof. habil. dr. Gediminas MERKYS
(tyrimo mokslinis vadovas)

UAB Factus Dominus Ekspertas Kęstutis TARNAUSKAS

KAUNAS – VILNIUS, 2024

TYRIMO TIKSLAS, ORGANIZAVIMAS, METODAI

- Kokias priemones, investicijas socialinio-emocinio ugdymo srityje inicijuoja savivaldybių administracijos greta ir virš to, kas mokyklose minėtu klausimu atliekama rutinine tvarka iš mokymo lėšų.
- Ar savivaldybių administracijos, jų vietos švietimo padaliniai save suvokia (ar nesuvokia), kaip pilnavertį mokinių socialinių-emocinių kompetencijų ugdymo subjektą? O gal galvojama, kad tokios misijos ir atsakomybės prisiėmimas pirmiausiai yra mokyklų ir pedagogų, bet ne savivaldybės administracijos reikalas? Pastaroji turi kitų rūpesčių, tarkime, švietimo įstaigų pastatų fizine būklė, mokinių vežiojimas, maitinimas ir pan.

- Bendradarbiaujant su NŠA buvo parengtas ir šalies savivaldybių administracijoms išplatintas duomenų rinkimo švietimo stebėsenai **elektroninis klausimynas**.
- Klausimų turinys buvo orientuotas ne į nuomonių ištyrimą, bet į **fakto tiesų, statistinių duomenų** apie socialinio-emocinio ugdymo ir prevencinio darbo būklę konkrečioje savivaldybėje nustatymą.
- Informaciją **2024 m. birželio mėn.** rinko ir klausimyną užpildė įgalioti savivaldybių specialistai. Gauti išsamūs atsakymai iš visų **60-ies savivaldybių**.

Online klausimyno savivaldybėms diagnostinių blokų turinys

- Ar savivaldybės **inicijuoja ir finansuoja priemones**, padedančias ugdyti mokinių socialines ir emocines kompetencijas?
- Ar priemonės, numatytos savivaldybių **strateginiuose veiklos planuose** ir palydinčiuose dokumentuose?
- Koks savivaldybių indėlis užtikrinant **mokytojų kompetencijų**, reikalingų ugdant mokinių socialines ir emocines kompetencijas, tobulinimo galimybes?
- Savivaldybių **indėlis** padedant mokykloms vykdyti socialines ir emocines kompetencijas ugdančias, smurto, patyčių, psichiką veikiančių medžiagų vartojimo ar kitas **prevencines programas**.
- Ar savivaldybės inicijuoja **mokyklų mikroklimato tyrimus ir priemones mokyklų mikroklimatui gerinti**?
- Savivaldybių mokyklų geroji patirtis ir išryškėjusios problemos, susijusios su *Gyvenimo įgūdžių programos* įgyvendinimu 2023–2024 m. m.
- Savivaldybių naudotos priemonės, užtikrinant socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą **nevalstybinėse ugdymo įstaigose**.
- Kitos savivaldybių priemonės, skirtos **ikimokyklinio, priešmokyklinio** ir bendrojo ugdymo mokinių socialinėms ir emocinėms kompetencijoms ugdyti.

Tyrėjai dėkoja

- Visų 60-ies savivaldybių specialistams, kurie vietose koordinavo informacijos švietimo stebėsenai rinkimą šio tyrimo metu.
- Kauno rajono ir Kauno miesto vietos švietimo padalinių specialistėms - Renatai Valaitytei Ramuckienei ir dr. Vilijai Adaškevičienei.
- NŠA specialistams dr. Snieguolei Vaičekauskienei, Jolantai Jevsejevienei, Aidui Aldakauskui.

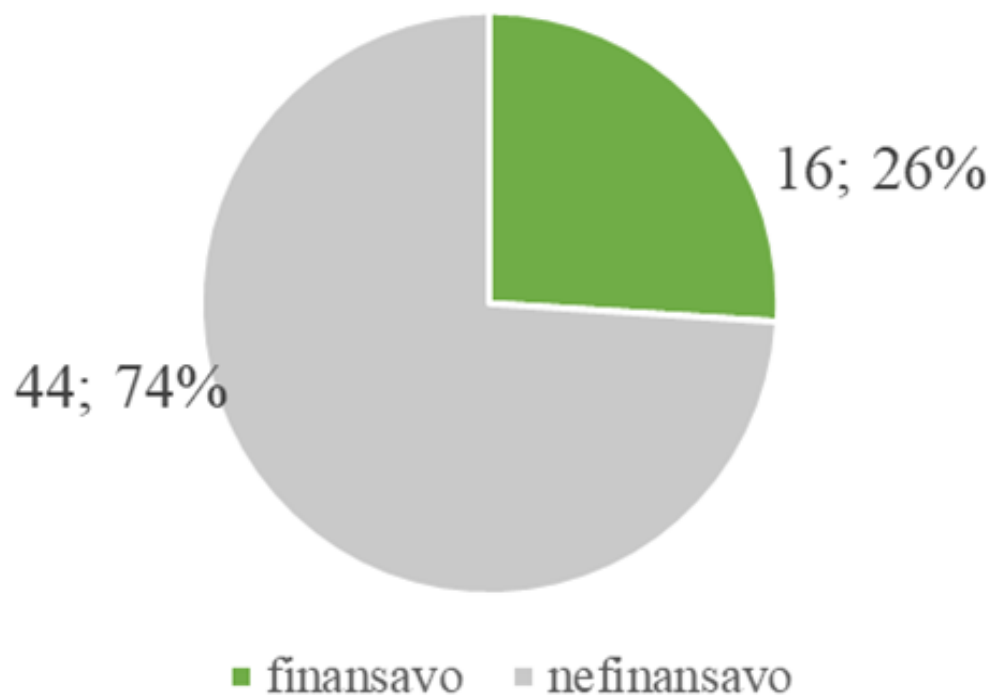
Savivaldybių inicijuojamos priemonės, padedančios ugdyti mokinių socialines ir emocines kompetencijas.

Priemonių finansavimas

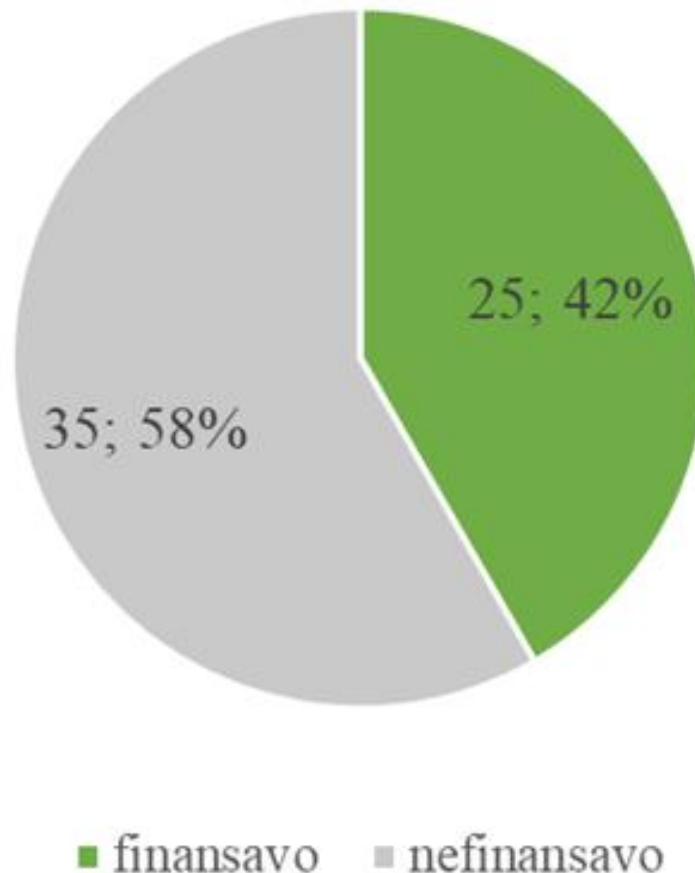
Ar savivaldybės 2022-2024 m. inicijavo ir savo lėšomis finansavo ugdymo įstaigoms kokias nors priemones, prevencines programas, skirtas vaikų ir jaunimo socialinėms-emocinėms kompetencijoms ugdyti?

Turima galvoje tokios priemonės ir programos, kurias organizuoja Nacionalinė švietimo agentūra ir įvairios Viešosios įstaigos (VšĮ „Vaiko labui“; VšĮ „Paramos vaikams centras“; VšĮ „LIONS QUEST Lietuva“; VšĮ „Šeimos santykių institutas“; VšĮ „Vaikų linija“ ir kt.).

TAIP, savivaldybė finansavo mokyklų dalyvavimą aprobuotose nacionalinėse ir/arba tarptautinėse priemonėse bei programose, kurias mokamos paslaugos pagrindais kuruoja profesionalūs vykdytojai. N=60.

TAIP. Savivaldybė inicijuoja ir konkurso ar kitokia tvarka papildomai finansuoja savivaldybės ar mokyklų sukurtas ir vykdomas priemones bei prevencines programas. N=60.

Savivaldybių 2022-2024 m. lėšos (neskaitant mokymo lėšų), skirtos socialinio-emocinio ugdymo priemonėms ir prevencinėms programoms mokyklose remti (eurai)

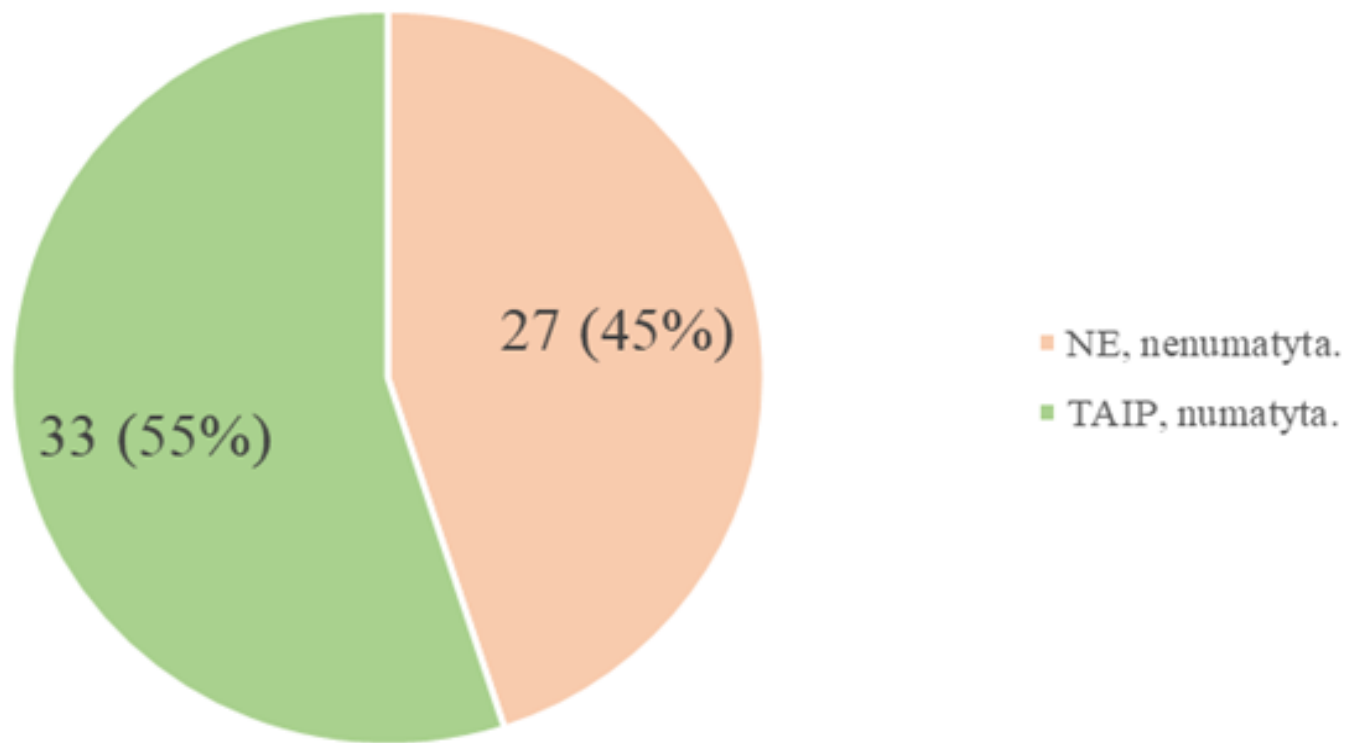
	
Rodiklis	N= 28
Vidurkis	74188,61
Mediana	23911,00
Minimali reikšmė	800,00
Maksimali reikšmė	543422
Suma	2077281,00

Savivaldybių 2022-2024 m. lėšos (neskaitant mokymo lėšų), skirtos socialinio-emocinio ugdymo priemonėms ir prevencinėms programos mokyklose remti. Asignavimų dydis , **tenkantis 1 tūkst. gyventojų eurai**

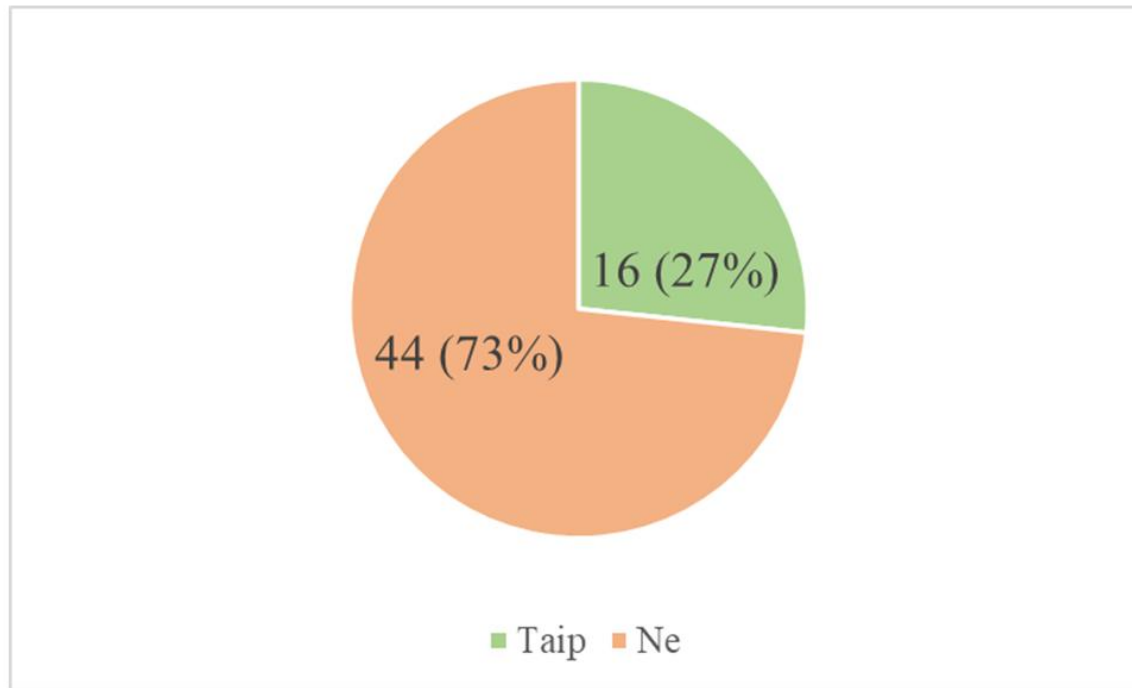
Rodiklis	N= 28
Vidurkis	1 695,4495
Mediana	1 150,2097
Minimali reikšmė	19,95
Maksimali reikšmė	6468,70

Koreliacijos koeficientas tarp tokių dydžių kaip: 1) gyventojų skaičius ir 2) santykinis asignavimų dydis 1 tūkst. gyventojų yra: $R = -0,169$; $R^2 = 0,03$.

Ar savivaldybių valia remti mokinių socialinio-emocinio ugdymo programas ir priemones iš savo lėšų atsispindi (neatsispindi) savivaldybių strateginiuose planuose ir ši planą palydinčiuose dokumentuose?

Ar savivaldybė 2023-2024 m. skyrė papildomų lėšų pedagogų dalyvavimui įvairiuose kvalifikacijos tobulinimo mokymuose socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo ir prevencinių programų vykdymo tematika?

Savivaldybės apsisprendimas skirti (ar neskirti) papildomai lėšų mokytojų tobulinimuisi mokinių socialinių-emocinių kompetencijų ugdymo srityje niekaip nėra susijęs su savivaldybės gyventojų skaičiumi, atitinkamai ir su savivaldybės ekonominiu pajėgumu. Koreliacijos koeficientas kintamųjų: $R = -0,082$.

Savivaldybių 2022-2024 m. lėšos (neskaitant mokymo lėšų), skirtos socialinio-emocinio ugdymo priemonėms ir prevencinėms programos mokyklose remti, taip pat ir mokytojų kvalifikacijos tobulinimui

- neskyrė/nėra duomenų;
 - iki 1 tūkst. eur.;
 - iki 2 tūkst. eur.;
 - iki 6 tūkst. eur.;
 - virš 6 tūkst. eur.

<i>Savivaldybė / Rodiklis</i>	Skirta lėšų eurais Iš viso	Dalis 1 tūkst. gyventojų	Ar asignavimai numatyti strateginio plano dokumentuose	Ar skyrė lėšų mokytojų kvalifikacijos tobulimui?
Akmenės rajono sav.	---	---	0	0
Alytaus miesto sav.	---	---	0	0
Alytaus rajono sav.	---	---	0	0
Anykščių rajono sav.	17000	728,96	1	0
Birštono sav.	800	193,80	0	0
Biržų rajono sav.	---	---	1	0
Druskininkų sav.	14805	738,44	1	1
Elektrėnų sav.	---	---	0	0
Ignalinos rajono sav.	---	---	0	0
Jonavos rajono sav.	---	---	0	0
Joniškio rajono sav.	---	---	0	0
Jurbarko rajono sav.	---	---	1	0
Kaišiadorių rajono sav.	---	---	0	0
Kalvarijos sav.	---	---	0	0
Kauno miesto sav.	543422	1818,97	1	1
Kauno rajono sav.	356375	3856,87	1	1
Kazlų Rūdos sav.	5682	514,02	1	1
Kėdainių rajono sav.	50006	1078,13	1	0
Kelmės rajono sav.	---	---	1	0
Klaipėdos miesto sav.	---	---	0	0
Klaipėdos rajono sav.	24400	428,34	1	1
Kretingos rajono sav.	---	---	1	0
Kupiškio rajono sav.	---	---	0	0
Lazdijų rajono sav.	48000	2630,57	1	0
Marijampolės sav.	22300	406,59	1	1
Mažeikių rajono sav.	---	---	0	0
Molėtų rajono sav.	---	---	0	1
Neringos sav.	2500	692,71	1	1

Savivaldybė / Rodiklis	Skirta lėšų eurais Iš viso	Dalis 1 tūkst. gyventojų	Ar asignavimai numatyti strateginio plano dokumentuose	Ar skyrė lėšų mokytojų kvalifikacijos tobulinimui?
Pagėgių sav.	10739	1443,41	1	0
Pakruojo rajono sav.	---	---	0	1
Palangos miesto sav.	45000	2684,32	1	0
Panėvėžio miesto sav.	96000	1077,44	1	0
Panėvėžio rajono sav.	---	---	0	0
Pasvalio rajono sav.	---	---	0	1
Plungės rajono sav.	53000	1574,34	0	0
Prienų rajono sav.	10000	395,48	1	0
Radviliškio rajono sav.	---	---	1	1
Raseinių rajono sav.	---	---	0	0
Rietavo sav.	23422	3173,28	1	0
Rokiškio rajono sav.	176611	6150,48	1	0
Skuodo rajono sav.	20000	1230,77	1	0
Šakių rajono sav.	---	---	0	0
Šalčininkų rajono sav.	65520	2180,22	1	0
Šiaulių miesto sav.	---	---	0	1
Šiaulių rajono sav.	3739	91,38	1	1
Šilalės rajono sav.	---	---	0	0
Šilutės rajono sav.	---	---	0	0
Širvintų rajono sav.	---	---	0	0
Švenčionių rajono sav.	---	---	0	0
Tauragės rajono sav.	---	---	1	0
Telšių rajono sav.	115000	2859,99	1	0
Trakų rajono sav.	92590	2889,64	1	1
Ukmergės rajono sav.	---	---	1	0
Utenos rajono sav.	11570	308,46	0	0
Varėnos rajono sav.	13000	615,04	1	0
Vilkaviškio rajono sav.	---	---	1	0
Vilniaus miesto sav.	11100	19,95	1	0
Vilniaus rajono sav.	117700	1222,29	1	1
Visagino sav.	127000	6468,70	1	1
Zarasų rajono sav.	---	---	0	0

Savivaldybių įsitraukimas į įvairias prevencines programas, kurios vykdomos **savivaldybių biudžeto lėšomis 2023-2024 m.**

	TAIP		NE	
	N	%	N	%
Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija	44	73,3	16	26,7
Kita (dar kitos prevencinės programos)	30	50	30	50
Smurto ir agresijos prevencija	28	46,7	32	53,3
Patyčių prevencija	27	45	33	55

9-ios savivaldybės nurodė, kad jose savivaldybės lėšomis nebuvo remiama nei viena iš nurodytų prevencijos programų ir priemonių tipų. Tai - Akmenės raj., Mažeikių raj., Panevėžio raj., Prienų raj., Šakių raj., Šilalės raj., Švenčionių raj., Zarasų raj. savivaldybės ir Kalvarijos savivaldybė.

Savivaldybių, kurios dalyvauja visuose apklausos metodikoje fiksuotose prevencinių programų tipuose net 14. Tai - Kauno, Panevėžio ir Alytaus miestų savivaldybės, Marijampolės savivaldybė, taip pat Jurbarko raj., Lazdijų raj., Pasvalio raj., Šiaulių raj., Vilkaviškio raj., Telšių raj., Vilniaus raj. ir Rietavo bei Visagino savivaldybės.

Įsitraukimo į prevencines programas gylis ir užmojis nepriklauso nuo savivaldybės dydžio, o tuo pačiu ir nuo jos ekonominio pajėgumo.

Koreliacijos koeficiento reikšmė: $R = -0,14$; $R^2 = 0,02$. Tikėtina, kad įsitraukimas priklauso nuo vietos valdžios ir vietos bendruomenės, nuo požūrio į socialiai jautrius edukacinius klausimus šiuolaikiškumo

Koreliacijų matrica: sąryšiai tarp savivaldybės gyventojų skaičiaus ir įsitraukimo į prevencines programas, finansuojamas iš vietos biudžeto

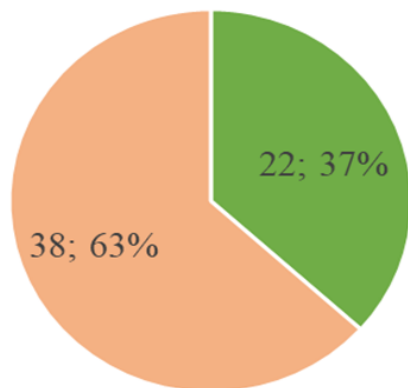
	Smurto ir agresijos prevencija	Patyčių prevencija	Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija	Kita (dar kitos prevencinės programos)
Gyventojų skaičius savivaldybėje	-,029	-,005	-,133	-,224
Smurto ir agresijos prevencija		,833	,337	,200
Patyčių prevencija			,394	,168
Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija				,151

Jei nediegiama viena kuri svarbi programa, tai yra nemaža tikimybė, kad ir gimininga prevencinė programa atitinkamoje savivaldybėje nebus diegiama. Jei toje savivaldybėje diegiama kuri nors svarbi prevencinė programa, tai yra tikimybė, kad bus diegiama ir gimininga kito tipo prevencinė programa.

Kauno rajono savivaldybės geroji patirtis, įgyvendinant psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevenciją

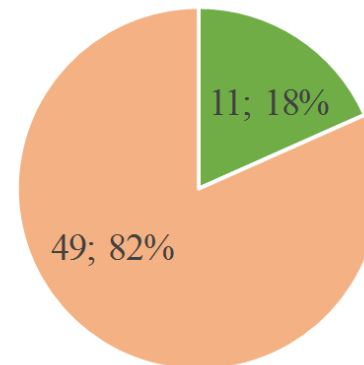
- Finansuojama ir vykdoma Ilgalaikė psichoaktyvių medžiagų platinimo mokyklose **prevencinė programa**
- **Tarpžinybinis programos pobūdis:** greta savivaldybės administracijos, mokyklų bendruomenių dalyvauja KR rajono policija, Visuomenės sveikatos biuras, universiteto (VDU) mokslininkai ir kt.
- Buvęs policininkas, prevencijos ekspertas Darius Joneikis ir mažoji bendrija „**Dariaus projektai**“
- Rengiama psichoaktyvių medžiagų vartojimo paplitimo ir prevencijos veiksmingumo vertinimo **stebėsenos metodika**, paremta anonimine vyresniųjų mokinių apklausa

Savivaldybių inicijuojami mokyklų mikroklimato tyrimai ir priemonės mokyklų mikroklimatui gerinti 2022-2024 m.

■ atliko ■ neatliko

2022-2024 m. savivaldybės lėšomis buvo atlikti konkretūs mokyklų mikroklimato tyrimai.“; N=60.

■ inicijavo ■ neinicijavo

2022-2024 m. savivaldybės lėšomis buvo atlikti konkretūs mokyklų mikroklimato gerinimo projektai“; N=60.

7 savivaldybėse iš 60-ies buvo įgyvendintos abi priemonės, tai yra ir mikroklimato diagnozės tyrimas atliktas, ir klimato gerinimo priemonės įdiegtos. Tokius dvilypius projektus vykdyti linkę mažesnės ir vidutinio dydžio savivaldybės. Koreliacijos koeficientai tarp mikroklimato gerinimo iniciatyvų ir gyventojų skaičiaus atitinkamoje savivaldybėje yra vidutinio dydžio ir neigiami Mikroklimato būklės mokyklose tyrimų atveju koeficientas $R = -0,26$; $R^2 = 0,07$, o mikroklimato gerinimo projektų atveju $R = -0,30$; $R^2 = 0,09$.

Preveninių programų vykdymas ir mokyklų mikroklimato tyrimai bei kaitos projektai finansuojami iš savivaldybės lėšų

	Preveninių programų vykdymas savivaldybės lėšomis 2022 – 2024 m. m.				Savivaldybės lėšomis buvo atlikti konkretūs mokyklų mikroklimato tyrimai.	Savivaldybės lėšomis buvo diegiamos konkrečios priemonės, skirtos mokyklų mikroklimatui gerinti.
<i>Savivaldybė / Rodiklis</i> 0 – ne 1 – taip 9 - neatsakė	Smurto ir agresijos prevencija	Patyčių prevencija	Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija	Kitos prevencinės programos		
Akmenės rajono sav.	0	0	0	0	0	0
Alytaus miesto sav.	1	1	1	1	0	0
Alytaus rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Anykščių rajono sav.	0	0	1	1	1	0
Birštono sav.	0	0	1	0	0	0
Biržų rajono sav.	0	0	1	1	1	0
Druskininkų sav.	1	1	1	0	1	0
Elektrėnų sav.	1	1	0	1	1	0
Ignalinos rajono sav.	0	0	0	1	1	0
Jonavos rajono sav.	0	0	0	1	0	0
Joniškio rajono sav.	0	0	1	1	0	0
Jurbarko rajono sav.	1	1	1	1	0	0
Kaišiadorių rajono sav.	0	0	1	1	1	0
Kalvarijos sav.	0	0	0	0	0	0
Kauno miesto sav.	1	1	1	1	1	0
Kauno rajono sav.	1	1	1	0	1	1
Kazlų Rūdos sav.	1	1	1	1	1	0
Kėdainių rajono sav.	1	1	1	0	1	0
Kelmės rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Klaipėdos miesto sav.	0	0	1	1	0	0

	Preveninių programų vykdymas savivaldybės lėšomis 2022 – 2024 m. m.				Savivaldybės lėšomis buvo atlikti konkretūs mokyklų mikroklimato tyrimai.	Savivaldybės lėšomis buvo diegiamos konkrečios priemonės, skirtos mokyklų mikroklimatui gerinti.
<i>Savivaldybė / Rodiklis</i> 0 – ne 1 – taip 9 – neatsakė	Smurto ir agresijos prevencija	Patyčių prevencija	Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija	Kitos prevencinės programos		
Klaipėdos rajono sav.	1	1	1	0	0	0
Kretingos rajono sav.	0	0	0	1	0	1
Kupiškio rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Lazdijų rajono sav.	1	1	1	1	1	0
Marijampolės sav.	1	1	1	1	0	0
Mažeikių rajono sav.	0	0	0	0	1	1
Molėtų rajono sav.	1	1	0	0	1	0
Neringos sav.	0	0	1	1	0	0
Pagėgių sav.	0	0	0	1	0	0
Pakruojo rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Palangos miesto sav.	0	1	1	1	0	0
Panevėžio miesto sav.	1	1	1	1	1	1
Panevėžio rajono sav.	0	0	0	0	1	0
Pasvalio rajono sav.	1	1	1	1	0	1
Plungės rajono sav.	1	1	1	0	0	0
Prienų rajono sav.	0	0	0	0	1	1
Radviliškio rajono sav.	1	1	1	0	1	0
Raseinių rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Rietavo sav.	1	1	1	1	0	0
Rokiškio rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Skuodo rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Šakių rajono sav.	0	0	0	0	0	0

	Preveninių programų vykdymas savivaldybės lėšomis 2022 – 2024 m. m.				Savivaldybės lėšomis buvo atlikti konkretūs mokyklų mikroklimato tyrimai.	Savivaldybės lėšomis buvo diegiamos konkrečios priemonės, skirtos mokyklų mikroklimatui gerinti.
<i>Savivaldybė / Rodiklis</i> 0 – ne 1 – taip 9 - neatsakė	Smurto ir agresijos prevencija	Patyčių prevencija	Psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencija	Kitos prevencinės programos		
Šalčininkų rajono sav.	1	1	1	0	0	0
Šiaulių miesto sav.	1	0	0	1	0	0
Šiaulių rajono sav.	1	1	1	1	1	1
Šilalės rajono sav.	0	0	0	0	0	0
Šilutės rajono sav.	0	1	1	0	0	0
Širvintų rajono sav.	1	1	1	0	0	0
Švenčionių rajono sav.	0	0	0	0	0	1
Tauragės rajono sav.	1	1	1	0	0	0
Telšių rajono sav.	1	1	1	1	1	0
Trakų rajono sav.	0	0	1	1	1	0
Ukmergės rajono sav.	0	0	1	0	0	0
Utenos rajono sav.	1	0	1	1	0	0
Varėnos rajono sav.	1	0	1	0	0	0
Vilkaviškio rajono sav.	1	1	1	1	0	0
Vilniaus miesto sav.	0	0	1	1	1	1
Vilniaus rajono sav.	1	1	1	1	1	1
Visagino sav.	1	1	1	1	0	1
Zarasų rajono sav.	0	0	0	0	0	0

Savivaldybių mokyklų geroji patirtis ir išryškėjusios problemos, susijusios su „Gyvenimo įgūdžių“ programos įgyvendinimu 2023–2024 m. m.

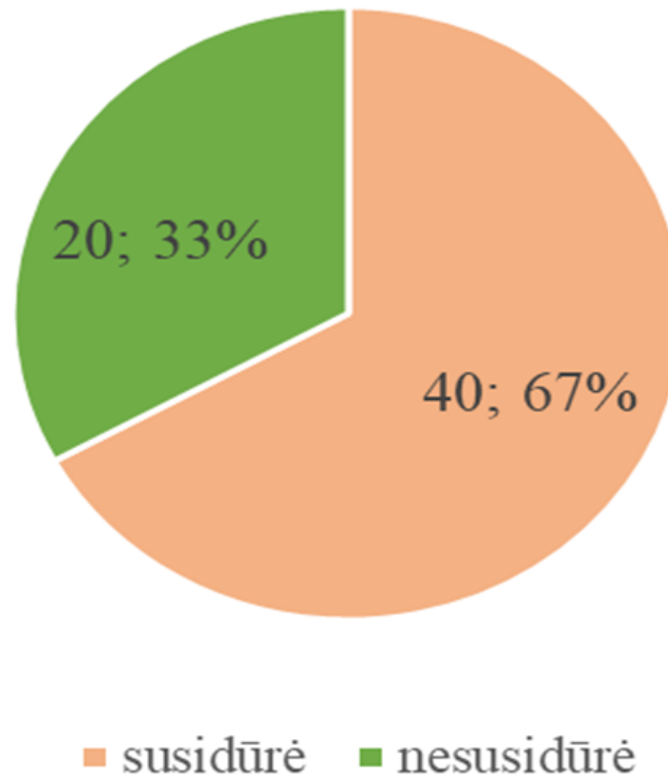
Mokytojų parengtumas iki 2024 m. rugsėjo 1 d.

Mokytojų dirbančių Gyvenimo įgūdžių programoje pasiskirstymas 60-yje savivaldybių. Dviejų populiacijų palyginimas: de facto jau dirbantys mokytojai ir mokytojai, kurie mokosi arba bus parengti

Šiuo metu mokosi arba planuojama parengti galinčius dirbti Gyvenimo įgūdžių programoje		<u>De facto</u> šiuo metu dirba Gyvenimo įgūdžių programoje	
Vidurkis	10,43	Vidurkis	14,77
Modalinė reikšmė	10	Modalinė reikšmė	12
Mediana	9	Mediana	11,5
Minimali reikšmė	0	Minimali reikšmė	1
Maksimali reikšmė	50	Maksimali reikšmė	98
Suma	626	Suma	886

Skirtumas/trūkumas: $886 - 626 = 260$ (!) Gyvenimo įgūdžių programai pasirengusių mokytojų

Ar savivaldybė, jos mokyklos susidūrė su problemomis ir iššūkiais vykdanč *Gyvenimo įgūdžių programą*? N=60.

Gyvenimo įgūdžių dėstymo subjektyviai suvoktas „problemiškumas“ praktiškai nesusijęs su savivaldybės dydžiu. Koreliacijos koeficientas tarp minėtų kintamųjų $R=0,137$; $R^2=0,019$.

Ar susidūrėte su sunkumais ir problemomis *Gyvenimo įgūdžių ugdymo programos* įgyvendinimo metu? Trumpai apibūdinkite sunkumų ir problemų esmę

Apibendrintų atsakymų pagrindinės kategorijos

Ribotas dalyvių skaičius įvairiuose kursuose, negavo geidautų mokymų į kuriuos bandė registruotis

Per didelis krūvis, pageidavimas skelti klasę pusiau

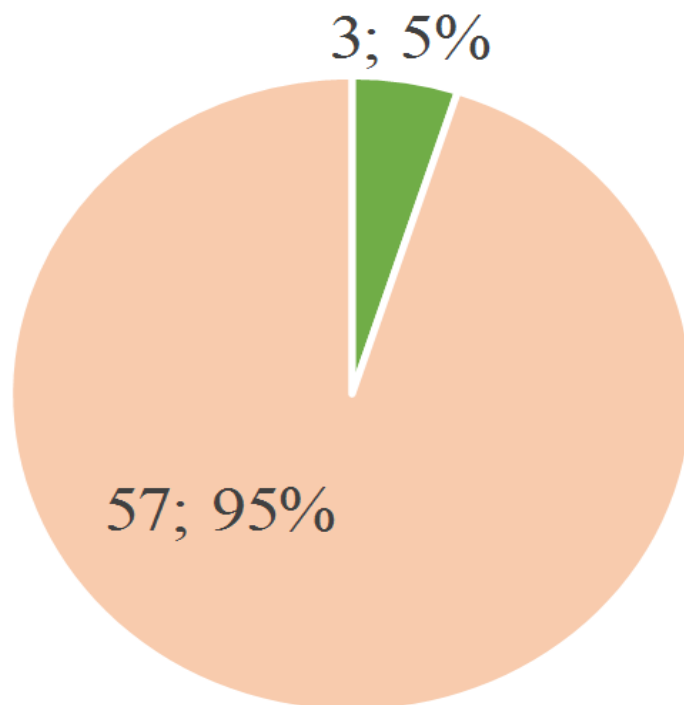
Mokytojams trūksta pasirengimo dėstyti šį dalyką

Visuomenės, tėvų nepasitenkinimas šia programa

Medžiagos ir priemonių stoka, nėra vadovėlių

Trūksta aiškumo, nepakankamai paruošta programa, kokias temas kokioje klasėje dėstyti

**Ar savivaldybėje ir jis mokyklose buvo sukaupta geroji patirtis vykdydant
Gyvenimo įgūdžių programą? N=60.**

■ sukaupta ■ nesukaupta

Tai trys savivaldybės iš 60-ies: Kauno miesto, Vilniaus miesto ir Kėdainių rajono. Koreliacijos koeficientas tarp savivaldybės gyventojų skaičiaus ir gerosios patirties įgijimo/neįgijimo yra gana aukštas $R=0,738$; $R^2=0,55$.

Kėdainių rajone buvo įsteigtas Gyvenimo įgūdžių dalyko **metodinis būrelis** ir tai pasiteisino. Vyko bendri gyvenimo įgūdžių ir etikos dalyko **mokytojų dalykiniai pasitarimai**, buvo suorganizuota **metodinė diena**, vyko **atviros pamokos** ir jų aptarimas.

Kauno mieste gyvenimo įgūdžių dalyko mokytojai patalpino Moodle sistemoje visą mokymo/si medžiagą, praktines užduotis, pamokų aprašus, tad mokytojai galėjo atitinkamą medžiagą dalintis, naudotis kolektyvinės pedagoginės kūrybos vaisiais, dalintis patirtimi.

Vilniaus mieste, savivaldybės el. sistemoje, kur buvo įkurta **speciali elektroninė platforma**, kurioje dalintasi pamokų idėjomis mieste. Turint galvoje, kad sostinėje darbuojasi bemaž 100 gyvenimo įgūdžių dalyko mokytojų, tokia kolektyvinės kūrybos ir dalinimosi pedagoginėmis idėjomis platforma neabejotinai yra prasminga.

Vilniaus mieste, vedant Gyvenimo įgūdžių pamokas, ypač jų atskiras temas, **svečio teisėmis lektoriais, naratoriais buvo kviečiami institucijų-partnerių specialistai**. Tai įvairios VŠĮ, NVO, regioninės prokuratūros, policijos, universiteto, vaikų teisių, visuomenės sveikatos biuro specialistai.

Savivaldybių naudotos priemonės, užtikrinant socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą nevalstybinėse ugdymo įstaigose

- 38 savivaldybės iš 60-ies nevalstybinių mokyklų iš viso neturi. Išreiškus santykinu dydžiu, tokių savivaldybių yra 63,3 proc.
- Į klausimyno teiginį „*Nevalstybinės mokyklos minėtoje srityje apsisprendžia ir tvarkosi pačios*“ pritarimu atsakė tik 17-os savivaldybių atstovų, kas sudaro 28,3 proc.
- Į diagnostinį teiginį nevalstybinės mokyklos „*Gali lygiomis teisėmis su kitomis mokyklomis dalyvauti konkursuose ir gauti tikslinę savivaldybės paramą, skirtą socialinio ir emocinio ugdymo priemonėms bei prevencinėms programoms*“ pritarimu atsakė tik 10 savivaldybių atstovai, kas sudaro 16,7 proc.

Savivaldybių pastangos ir faktiniai pasiekimai ikimokykliniame ir neformaliame ugdymo sektoriuose galimai yra išreikšti gerokai silpniau nei formaliojo ugdymo sektoriuje

- Nekognityvinių asmenybės savybių ugdymas, įskaitant socialinį-emocinį ugdymą, niekaip neapsiriboja vien akademine veikla pamokoje ir renginiais mokykloje. **Tam pasitarnauja VISA vaiko darbo ir gyvenimo diena, visos aplinkos, kuriose tik atsiduria vaikas.**
- Reikia skatinti savivaldybes ir rekomenduoti jų vietos švietimo padaliniams laikytis tokios švietimo organizavimo taktikos, kuomet socialinis-emocinis ugdymas, prevencinių programų vykdymas neapsiriboja iš esmės vien formaliuoju ugdymu ir bendrojo ugdymo mokykla. Minėti išskirtinės svarbos edukaciniai uždaviniai - socialinis-emocinis ugdymas, prevencinis darbas - privalo pilnavertiškai vykti ir ikimokyklinio bei neformaliojo ugdymo sektoriuose. Minėtų edukacinių tikslų įgyvendinimui **savivaldybės idealiu atveju turėtų skirti asignavimus ne vien tik formaliojo ugdymo sektoriui.**
- Neišnaudota galimybė čia yra **vaikų vasaros stovyklos**. Į šį edukacinį ir socializavimo įrankį vienos savivaldybės žiūri labai atsakingai, kitos - palieka procesus savieigai. Tai veda prie švietimo nelygybės regionuose.

Savivaldybių grupavimas pagal adityvinio indekso reikšmes: įsitraukimo į socialinį-emocinį ugdymą laipsnis

59	Visagino sav.	2,53	100	8	Elektrėnų sav.	-,36	43
16	Kauno rajono sav.	2,09	98	35	Plungės rajono sav.	-,37	42
58	Vilniaus rajono sav.	1,80	97	2	Alytaus miesto sav.	-,45	40
15	Kauno miesto sav.	1,58	95	19	Kelmės rajono sav.	-,47	38
45	Šiaulių rajono sav.	1,57	93	53	Ukmergės rajono sav.	-,47	38
17	Kazlų Rūdos sav.	1,32	92	30	Pakruojo rajono sav.	-,55	35
52	Trakų rajono sav.	1,32	90	13	Kaišiadorių rajono sav.	-,60	33
51	Telšių rajono sav.	1,17	88	54	Utenos rajono sav.	-,63	32
32	Panevėžio miesto sav.	1,14	87	48	Širvintų rajono sav.	-,69	30
7	Druskininkų sav.	1,12	85	26	Mažeikių rajono sav.	-,76	28
24	Lazdijų rajono sav.	1,12	83	9	Ignalinos rajono sav.	-,84	27
37	Radviškio rajono sav.	,97	82	11	Joniškio rajono sav.	-,93	23
25	Marjampolės sav.	,97	80	20	Klaipėdos miesto sav.	-,93	23
39	Rietavo sav.	,90	78	47	Šilutės rajono sav.	-,93	23
40	Rokiškio rajono sav.	,77	77	33	Panevėžio rajono sav.	-1,09	19
21	Klaipėdos rajono sav.	,73	75	49	Švenčionių rajono sav.	-1,09	19
18	Kėdainių rajono sav.	,56	73	5	Birštono sav.	-1,14	17
31	Palangos miesto sav.	,56	72	3	Alytaus rajono sav.	-1,18	13
28	Neringos sav.	,54	70	10	Jonavos rajono sav.	-1,18	13
34	Pasvalio rajono sav.	,51	68	23	Kupiškio rajono sav.	-1,18	13
43	Šalčininkų rajono sav.	,45	67	38	Raseinių rajono sav.	-1,18	13
57	Vilniaus miesto sav.	,44	65	1	Akmenės rajono sav.	-1,42	5
12	Jurbarko rajono sav.	,25	63	14	Kalvarijos sav.	-1,42	5
56	Vilkaviškio rajono sav.	,25	63	42	Šakių rajono sav.	-1,42	5
4	Anykščių rajono sav.	,25	60	46	Šilalės rajono sav.	-1,42	5
6	Biržų rajono sav.	,10	58	60	Zarasų rajono sav.	-1,42	5
36	Prienuų rajono sav.	,03	57				
27	Molėtų rajono sav.	,03	55				
50	Tauragės rajono sav.	,01	53				
55	Varėnos rajono sav.	-,11	52				
22	Kretingos rajono sav.	-,14	50				
29	Pagėgių sav.	-,18	48				
41	Skuodo rajono sav.	-,22	47				
44	Šiaulių miesto sav.	-,30	45				

	Labai stiprus įsitraukimas (aukščiausias pasiekimų decilis)
	Stiprus įsitraukimas (75-88 procentiniai rangai)
	Apystipris įsitraukimas (65-73 procentiniai rangai)
	Vidutinis įsitraukimas (vidurkio pasikliautinio intervalo ribose)
	Apysilpnis įsitraukimas (27-43 procentiniai rangai)
	Silpnas įsitraukimas (13-23 procentiniai rangai)
	Labai žemas įsitraukimas (žemiausias pasiekimų decilis)

Savivaldybių grupavimas paremtas hierarchine klasterine analize: penki išitraukimo į socialinį-emocinį ugdymą statistiniai tipai (5-ių klasterių modelis)

Savivaldybė	Klasterio nr.
Akmenės rajono sav.	1
Alytaus miesto sav.	1
Alytaus rajono sav.	1
Anykščių rajono sav.	2
Birštono sav.	1
Biržų rajono sav.	2
Druskininkų sav.	3
Elektrėnų sav.	1
Ignalinos rajono sav.	1
Jonavos rajono sav.	1
Joniškio rajono sav.	1
Jurbarko rajono sav.	4
Kaišiadorių rajono sav.	1
Kalvarijos sav.	1
Kauno miesto sav.	3
Kauno rajono sav.	5
Kazlų Rūdos sav.	3
Kėdainių rajono sav.	2
Kelmės rajono sav.	4
Klaipėdos miesto sav.	1
Klaipėdos rajono sav.	3
Kretingos rajono sav.	2
Kupiškio rajono sav.	1
Lazdijų rajono sav.	2
Marijampolės sav.	3
Mažeikių rajono sav.	1
Molėtų rajono sav.	3
Neringos sav.	3
Pagėgių sav.	4
Pakruojo rajono sav.	3
Palangos miesto sav.	4
Panevėžio miesto sav.	2
Panevėžio rajono sav.	1
Pasvalio rajono sav.	3
Plungės rajono sav.	1
Prienų rajono sav.	2

Savivaldybė	Klasterio nr.
Radviliškio rajono sav.	3
Raseinių rajono sav.	1
Rietavo sav.	4
Rokiškio rajono sav.	5
Skuodo rajono sav.	4
Šakių rajono sav.	1
Šalčininkų rajono sav.	4
Šiaulių miesto sav.	3
Šiaulių rajono sav.	3
Šilalės rajono sav.	1
Šilutės rajono sav.	1
Širvintų rajono sav.	1
Švenčionių rajono sav.	1
Tauragės rajono sav.	4
Telšių rajono sav.	2
Trakų rajono sav.	5
Ukmergės rajono sav.	4
Utenos rajono sav.	1
Varėnos rajono sav.	4
Vilkaviškio rajono sav.	4
Vilniaus miesto sav.	2
Vilniaus rajono sav.	3
Visagino sav.	5
Zarasų rajono sav.	1

1	Labai žemų pasiekimų klasteris
2	Žemokų pasiekimų klasteris
3	Vidutinių pasiekimų klasteris
4	Aukštų pasiekimų klasteris
5	Labai aukštų pasiekimų klasteris

APIBENDRINANČIOS IŠVADOS

1. Toks socialinis gėris, kaip savivaldybių aktyvumas ir investicijos į socialinį emocinį ugdymą (SEU) **šalyje pasiskirsto labai netolygiai**. Turima galvoje savivaldybių investicijos vietos biudžeto lėšomis į SEU priemones, prevencines programas, mokytojų kompetencijų didinimą, mokyklų mikroklimato tyrimus ir mikroklimato gerinimo programas.
2. Daugiau nei pusė arba bemaž 2/3 šalies savivaldybių, jų politikų ir administracijų šiuo metu nesuvokia savęs kaip vaikų socialinio-emocinio ugdymo savarankiško subjekto, neskiria tam tikslui investicijų iš savo biudžeto. Manytina, yra galvojama, kad **pagrindinis SEU subjektas yra mokyklos, kurios atitinkamą uždavinį ir misiją privalo vykdyti iš mokymo lėšų**.
3. Savivaldybių nusiteikimas ir proaktyvi pozicija inicijuoti socialinio-emocinio ugdymo priemones, prevencines programas, taip pat apsisprendimas skirti/neskirti atitinkamam tikslui asignavimus iš vietos biudžeto yra niekaip **nesusiję su savivaldybės dydžiu ir iš to išplaukiančiomis savivaldybės ekonominėmis galimybėmis**.
4. Šalyje egzistuoja klasteris savivaldybių, kurios socialinio-emocinio ugdymo srityje šiuo metu demonstruoja tokį įdirbį ir pasiekimus, kurie ženkliai lenkia masinę švietimo praktiką, kitaip tariant, viršija daugelio kitų savivaldybių analogiškus pasiekimus. Tos savivaldybės yra šios: **Visagino ir Kazlų Rūdos savivaldybės, Kauno miesto savivaldybė, taip pat Kauno rajono, Vilniaus rajono savivaldybės, Šiaulių, Trakų ir Rokiškio rajonų savivaldybės**. Minėtoms savivaldybėms ypač būdinga tai, kad jos save suvokia kaip SEU savarankišką subjektą, kryptingai iš savo lėšų investuoja į pačias įvairiausias SEU priemones, programas bei veiklas, nesikliauna vien mokymo lėšomis, kurios dotuojamos iš centralizuotai.

REKOMENDACIJOS

- Tobulinti dabartinę švietimo stebėseną, įveikiant jos **kognityvinį redukcionizmą ir disproporcijas**. Išgryninti ir **validuoti rodiklius** apie socialinį-emocinį ugdymą ir prevencinį darbą.
- Išnagrinėti ir apibendrinti savivaldybių, pirmaujančių socialinio-emocinio ugdymo ir prevencinių programų srityje, **gerąją patirtį**.
- Neformalaus vaikų ugdymo „**krepšelio**“ **lėšas kardinaliai didinti**
- Plėtoti tokį edukacinį socialinio-emocinio ugdymo įrankį, kaip **vasaros stovyklos**.
- Diegti **mokyklų diagnostikos įrankius**, plėtoti mokyklų vertinimo ir švietimo kokybės tyrimus, atliekamus **nepriklausomų tyrėjų**. Numatyti tam lėšas.